

CARTA DOMINICAL

19 DE FEBRER DE 2023

RESSÓ DE LA PARAULA

Del Carnestoltes a la Quaresma

Trobem, cada vegada amb més freqüència, realitats “culturals”, arrelades en la tradició de pobles i ciutats, que tingueren el seu origen i el seu sentit quan la fe cristiana amarava tota la societat. Aquestes realitats culturals avui es mantenen perquè formen part de la identitat del poble. ¿També es mantenen perquè es viuen els motius originals, que els donaven sentit?

Sens dubte, en la gran majoria dels casos, no. Com tantes realitats que omplen la nostra vida social, es conserven en forma de rutina, encara que lluny del significat original. Així, dir bon dia, encaixar les mans, felicitar-nos per Nadal, les festes patronals, etc. En molts casos, per justificar la seva vigència, es conserven aquestes tradicions reinventant els motius que les fonamentaven. Quan es tracta de tradicions d'origen religiós, aquests motius han de ser merament culturals, sense cap referència al transcendent.

Un model d'aquest fenomen és el Carnestoltes. De festes d'alliberament, desinhibició i disbauxa, n'hi ha hagut en gairebé totes les cultures des de temps remots. Sembla que respon a una necessitat de l'ésser humà això de sentir-se lliure, encara que sigui per un temps, de les normes imposades pel mateix ésser humà.

Però diuen que el Carnestoltes pròpiament dit cal buscar-lo abans del segle XIII, com una festa amb característiques pròpies: era una festa que naixia en contrast amb el temps de l'austeritat i la penitència, és a dir, el temps de la Quaresma. La seva peculiaritat consistia en contraposició a un temps suposadament de més estricte compliment de les lleis, com si es passés de la llum a la foscor o del riure al plor...

La raó de ser del Carnestoltes radicava, per tant, en aquest contrast. Avui aquest contrast ha desaparegut, mentre que el Carnestoltes continua viu. Potser no hem d'entrar en aquest joc dialèctic. Hem de precisar:

- Avui no hi ha aquest contrast entre Carnestoltes i Quaresma per la senzilla raó que la Quaresma amb prou feines es viu.

- Hi ha aquí un greu equívoc. ¿Com és que el Carnestoltes s'identifiqui amb la llibertat enfront de la Quaresma, que per als cristians és precisament un camí d'alliberament?

- Potser no utilitzem el mateix concepte de llibertat. Per a nosaltres el camí de llibertat és el de l'Èxode, que inclou l'alliberament de l'esclavitud, el camí pel desert i l'aliança per amor.

Precisament la gran temptació dels israelites en el desert era tornar a Egipte, on tenien sensació de llibertat, perquè podien menjar i beure, encara que realment estaven sotmesos a l'esclavitud del Faraó. Diríem que ells pensaven que a Egipte podien celebrar el Carnestoltes, encara que realment seguissin sotmesos al poder tirà. Segurament, com ha passat tantes vegades en règims autoritaris, el poder els oferiria alguna festa perquè estiguessin contents i oblidessin l'esclavitud real...

No és dolent celebrar festes “en llibertat”, com defensava Harvey Cox en la seva *“Festes de bojós. Assaig teològic sobre la festa i la fantasia”* (1970). Però, si volem que la vida mateixa ens porti a l'autèntica festa, haurem de caminar, potser pel desert.

† **Agustí Cortés Soriano**
Bisbe de Sant Feliu de Llobregat